

Standpunt delen lesmateriaal

Op de onderwijsraad van 22 april 2021 is een voorstel tot wijziging van art. 47 § 6 in het onderwijs- en examenreglement voorgelegd ter vorming van een advies.

“Het is tevens niet toegelaten voor studenten om zonder toestemming van de bevoegde lesgever en desgevallend de auteur al dan niet tegen betaling en/of met winst oogmerk beeldopnames en alle vormen van cursus- en examenmateriaal (syllabi, oefeningen, presentaties, examenvragen, lesnotities, lesopnames etc.) te verspreiden en vermenigvuldigen. Dit kan aanleiding geven tot het instellen van een tuchtprocedure tegen de betrokken student(en) overeenkomstig het Tuchtreglement voor Studenten.

Eveneens in afwijking hiervan kunnen studenten onderling lesnotities en samenvattingen kosteloos met elkaar delen.

In afwijking hiervan is het kosteloos delen van cursusmateriaal onder UGent-studenten via een gesloten en beveiligd elektronisch leerplatform toegelaten mits de onderwijsdirecteur van de betrokken faculteit(en) zijn of haar akkoord hiertoe geeft en alle lesgevers te allen tijde toegang hebben tot dit platform. Elke lesgever behoudt het recht om te verbieden dat bepaald auteursrechtelijk beschermd materiaal via genoemd platform wordt gedeeld, in welk geval dit materiaal onmiddellijk van het platform dient te worden verwijderd.”

Het artikel in het huidig onderwijs- en examenreglement verbiedt het verspreiden van cursus- en examenmateriaal (zoals lesnotities, samenvattingen, syllabi, al dan niet opgeloste oefeningen, lesopnames etc.) voor persoonlijk gewin. Op de onderwijsraad d.d. 22/04/2021 werd voorgesteld om dat verbod uit te breiden naar het verspreiden van cursus- en examenmateriaal in alle opzichten, ook zonder winst oogmerk. Om dit verbod te handhaven werd er in het onderwijs- en examenreglement voorgesteld tuchtprocedures te starten tegen studenten die dit verbod overtreden. Via dit standpunt beoogt de Gentse Studentenraad zich uit te spreken over bovengenoemd voorstel.

Allereerst is het belangrijk te vermelden dat we als studenten ontzaglijk veel begrip hebben voor het werk van de lesgevers, die vaak talloze uren stoppen in het voorbereiden van lessen, het uitschrijven van cursusmateriaal, het opstellen van examens en zo veel meer. Langs de andere kant kunnen we geen vrijgeleide geven aan de universiteit om van studenten te verwachten dat ze stoppen met het delen van leermateriaal, dat overigens tot een kwaliteitsvol leerproces bijdraagt. Daar draait het inderdaad om: welke regeling draagt het meest bij aan de eeuwige queeste naar maximalisatie van de onderwijskwaliteit? Het moeilijke evenwicht hierbij is om steeds ieders noden en wensen in acht te nemen. We begrijpen dat het verspreiden van materiaal via externe instanties vermeden wordt, omdat dit inderdaad niet kan gezien worden als het beste voor studenten of lesgevers. Ook begrijpen we dat -vanwege een gelijkaardige redenering- het uitwisselen van materiaal tegen betaling geweerd wordt. Het belangeloos onderling raadplegen en aanbieden van materiaal is echter een significant onderdeel van het universitair onderwijs, en is in veel gevallen zelfs enorm bevorderlijk binnen het leerproces. Zo is het niet ondenkbaar dat een student het laatste zetje vindt in de nota's van een collega, dat die dat laatste puzzelstukje vindt in die ene uitgewerkte oefening of dat de student aan de hand van een voorbeeldvraag of -examen een idee heeft over hoe een lesgever de leerstof kan bevragen. De voorgestelde wijziging in het onderwijs- en examenreglement is dan ook onwenselijk.

Naast het argument van onderwijskwaliteit bestaat er ook het sociale aspect dat het delen van leermateriaal met zich meeneemt. De bedoeling van het onderwijs- en examenreglement mag namelijk nooit zijn studenten te belemmeren om solidariteit en toewijding aan de dag te leggen, welke indruk hier toch gewekt wordt. Daar gaat het immers over, namelijk het feit dat studenten een zodanige appreciatie hebben voor hun opleiding of voor een vak, dat ze zich verder willen inzetten dan enkel zichzelf doorheen het curriculum te loodsen en zich daarbovenop willen inzetten voor de studenten die na hen komen. Meer zelfs: binnen grotere opleidingen zorgt deze onrechtstreekse verbroedering voor een gevoel van cohesie en naastenliefde, die grotendeels weggenomen wordt bij het invoeren van het beoogde voorstel. Ook meer fundamentele sociale aspecten, zoals het delen van materiaal met studenten in nood¹, wordt te drastisch ingeperkt met het voorstel.

Een grote vraag die we ons stellen is of het nodig is om op deze manier aan studenten de indruk te geven dat elkaar helpen niet mag. Elke student - en de maatschappij, wanneer deze student wordt afgeleverd aan de arbeidsmarkt - is gebaat bij het bekomen van een dieper inzicht in de leerstof, door bijvoorbeeld een mindmap die verschillende hoofdstukken met elkaar verbindt.

Waar wij ook zeker niet ongevoelig voor zijn, is dat dit in het bijzonder nadelig is voor studenten met een klein sociaal netwerk. Indien deze verstrenging er zou komen, vrezen we dat het delen van materiaal nog meer achter gesloten deuren en platformen zal gebeuren. Deze nogal vaak vergeten groep met een klein netwerk heeft veel baat bij het kunnen bekijken van materiaal van voorbije jaren, en het zou jammer moest dit een privilege worden van studenten met een groot netwerk. Een universiteit die zich inzet voor diversiteit en gelijkheid moet dat ook in zijn handelen laten reflecteren.

Een belangrijk aspect dat niet mag vergeten worden, is dat het onderling kunnen delen van voorbije examens een stok achter de deur is voor studenten, in de jammer genoeg vele gevallen waarbij artikel 49, paragraaf 2 van het onderwijs- en examenreglement niet nageleefd wordt.

“Elke lesgever schakelt in het onderwijs vragen en/of oefeningen in, die de concrete eisen van de evaluatie weerspiegelen.”

Soms ontbreekt voldoende oefening op examenniveau, waardoor studenten gebaat zijn bij voorbije examens. Oefening baart uiteindelijk kunst en is een essentiële component om de eindcompetenties te halen. Een volledig verbod op het onderling delen van examenmateriaal kan enkel wanneer over de hele universiteit dit artikel breed wordt uitgevoerd.

We willen ons ook expliciet verzetten tegen de voorgestelde strafmaat. Het onderling delen van materiaal binnen de universiteit zou kunnen leiden tot een tuchtprocedure, wat een buitenproportionele sanctie is voor het helpen van medestudenten. Het behoeft weinig betoog dat dit niet de universiteit is waarvoor we willen staan.

Wederom in naam van het behoud van de onderwijskwaliteit, in naam van het behoud van de intrinsieke sociale waarde en in naam van de duurzaamheid van ons onderwijssysteem, is het onverstandig het voorliggende voorstel door te voeren. Geef studenten de ruimte zich ook in dit verhaal zelfstandig te ontplooiën. Dat bepaalde praktijken, zoals het verspreiden van lesopnames of het vermenigvuldigen van materiaal voor persoonlijk gewin, onwenselijk zijn en een repressief beleid verdienen staat buiten kijf. Echter zijn het ook de lesgevers zelf

¹ Hiermee worden studenten bedoeld voor wie, bijvoorbeeld wegens omstandigheden (persoonlijk dan wel medisch) of binnen de invulling van een bijzonder statuut, het studeren via extern verkregen materiaal onontbeerlijk is.

die verliezen in het verhaal, indien de geplande uitbreiding er komt. De winst in tijd en moeite voor studenten, veroorzaakt door de huidige beschikbaarheid aan lesmateriaal, is doorheen de tijd meer dan bewezen. Wie zegt dat deze maatregel de studenten treft in het diepste van haar wezen overdrijft niet, maar zij die denken dat dit een overwinning is voor de lesgevers slaan de bal mis. Het is belangrijk samen te kijken naar wat mogelijk is, een brede grens te trekken op basis van overleg en te allen tijde de ruimte te laten aan de student om te doen waar ze het best in is: studeren. En ja, vaak gaat dat het efficiëntst met de nodige hulpstukken.